

Havørnen yngler igen i den nordjyske natur

Efter næsten 100 års fravær er Nordeuropas største rovfugl, havørnen, tilbage som ynglefugl i Nordjylland. Et par af de mægtige ørne har fået en unge på vingerne fra en rede i Lille Vildmose

Af Jan Skriver

Nu er havørnen med sit vingefang på op imod 2,50 meter tilbage som ynglefugl i den nordjyske natur, der for cirka 150 år siden husede adskillige par. Men de blev efterstræbt og udryddet.

Et par, der i flere år har holdt til i Lille Vildmose, der er Danmarks største fredede landområde, har netop fået en unge på vingerne fra en rede i et højt træ i Tofte Skov.

Og den næste tid kan man med lidt held opleve årets unge ørn, der er fløjet fra reden, og nu for alvor skal til at lære livet som en af de største jægere i den danske natur.

Særligt terrænet omkring Tofte Sø midt i mosen, hvor en skarvkoloni på cirka 1.500 ynglepar, udgør en del af ørnenes føde, ventes at byde på rimelige chancer for i kikkert at se de gamle havørne og deres unge på afstand, hvis man spejder fra Tofte Sø Tårnet.

Desuden vil der formentlig være muligheder for at opleve havørnene langs østkysten af Himmerland særligt mellem Øster Hurup og Dokkedal, hvor ørnene ved lavvande ofte sidder på sandrevler eller fra stor højde spejder efter ådsler eller bytte på kyststrækningen.

- Det kan også være, at ørnene flyver nordpå for at jage i de våde gravebaner, hvor naturen er ved at blive genoprettet efter årtier med spagnumproduktion. Det er set flere gange, at Lille Vildmoses havørne jager gæs i gravebanerne langs Hegnsvej i den nordlige del af området, siger Jacob Palsgaard Andersen, der er driftsleder i Lille Vildmose for Aage V. Jensen Naturfond, som ejer størsteparten af området.

Han kan denne sommer konstatere, at Lille Vildmose som det eneste naturområde i Danmark huser både kongeørnen og havørnen som ynglefugle.

Genindvandringen af havørnen som ynglefugl i Nordjylland sker næsten på 100-året for artens forsvinden fra landsdelen.

Sidste gang havørnen med sikkerhed havde rede i det nordjyske landskab var i 1912, da et par ynglede ved Havnø på nordbredden af Mariager Fjord. I fugleflugtslinie er det kun godt en halv snes kilometer fra det sted, hvor havørnene har etableret sig i Lille Vildmose. Tidligere var der hele tre par havørne i den østlige del af Mariager Fjord.

1800-tallets Nordjylland lagde også scene til ynglende havørne i skovene ved Hals og Dronninglund samt i Lundby Krat, Oxholm Skov, Rold Skov og Store Vildmose.

De store rovfugle som havørne, kongeørne, fiskeørne og røde glenter blev i løbet af et par århundreder frem til begyndelsen af 1900-tallet

udryddet ved hjælp af gifte, fælder og jagt, hvor man både skød ungerne på rederne og efterstræbte de gamle fugle på deres jagtmarker. Der herskede dengang et udbredt had til alle kødædende fugle, fordi de blev beskyldt for at tage føden ud af munden på både bønder og jægere. I dag er det for længst erkendt, at rovfugle er uundværlige elementer i en vital natur, fordi de som sidste led i fødekæden rydder op ved at æde ådsler. Desuden trimmer rovfuglene mange bestande af vilde fugle og dyr ved at nedlægge de svageste individer.

Genindvandringen af havørnen til Nordjylland er det seneste element i en ny storhedstid for de store vingefang i Danmark.

I 1996 blev de første danske havørne siden artens udryddelse omkring år 1900 fundet ynglende i Sønderjylland. Lige siden har bestanden taget en himmelflugt. I 2009 blev der fundet 28 par ynglende havørne i Danmark med de fleste par i den sydøstlige del af landet, hvor Lolland er den helt store egn for ørne.

Havørnene i Tofte Skov i Østhimmerland er det hidtil nordligste par i den danske bestand, der i løbet af 14 ynglesæsoner har fostret knap 200 flyvedygtige unger.

Den danske bestand af havørne talte i sine velmagtsdage for et par hundrede år siden 50-100 par. Fagfolk med kendskab til havørnen skønner, at det er realistisk med en bestand på 50-75 par havørne i Danmark over en årrække.

Så det er ingenlunde umuligt, at flere af de otte nordjyske lokaliteter for ynglende havørne, man kender til i historisk tid, kan blive beboede i løbet af de næste årtier. Afsættet er i hvert taget med årets ynglesucces i Lille Vildmose.

